

Részt vett Margit néni a falu életében?

1950 óta Tanácsstag, meg Végrehajtó Bizottsági tag is voltam. A falu dolgairól beszélünk, döntöttünk fejlesztésekről. Akkor készült például a mi utcánk burkolata is. Fontosnak éreztem a falu ügyeit, szorgalmasan részt vettem az üléseken.

Mivel tölti most a napjait?

A nap tejeskávéba aprított zsemelével indul. Üldögelek, imádkozom, tv-t nézek, újságot, vallási témájú könyveket olvasok. (*Legkedvesebbek számára a képen is látható imádságos könyvek, füzetek és a rózsafüzér.*) Kedvenc ebédem a túrós tészta, sütim a vaníliás kifli. Ebéd után sétálni szoktam. 7 éve kerettel megyek, de ha jó idő van, naponta megkerülöm ezt a darabot.

A mai világban ritkán lehet hallani és talán ettől még értékesebb a sok ledolgozott év után a következő kérdésre kapott válasz. Ha most tehetné, változtatna valamin?

Nem, semmin. Meg vagyok elégedve mindennel; a sorsommal, a gyerekeimmel.

Nem panaszkodhatom. Minden jó volt, jó szülők, jó férj. Unokám elvesztése a legfájóbb emlékem, egy élő seb.

Megkérdezhetem öntől is, hogy mit üzen a mai kor fiataljainak?

SZERESSÉK EGYMÁST, beszélgessenek. A SZERETET a legfontosabb a családban, a testvérek között.

Hosszú élet titkáról mit gondol?

Nagyon rövid és nagyon egyszerű: SOK MUNKA ÉS JÓ LEVEGŐ.

Úgy gondolom, ez egy nagyon szép zárszó és üzenet mindannyiunknak.

Margit néni mindegyik gyermekére számíthat, de külön említést és tiszteletet érdemel a vele együtt élő kisebbik lánya, aki egyetlen fia elvesztését soha fel nem dolgozva, napi szinten, hihetetlen türelemmel gondoskodik édesanyjukról.

Ahogy a múltkor, ez alkalommal is sok mindent tanultam a beszélgetésből. Köszönöm és minden jót kívánok!

Németh Nikoletta

Beszédes örökségünk

Meg is mosakodjál

A böjti időszak végigvezetett minket a lelki megtisztulás útján, melynek csúcspontja a húsvét. A rítusokon túl most „beszédes örökségünket” a paraszti hétköznapi tisztálkodási szokásairól faggattuk.

A tisztálkodásnak is kialakult elődeink életvitelében az évszakoktól és az aktuálisan végzett munkáktól függő rendje. A tisztálkodástörténettel foglalkozó irodalom alapján nem is olyan egyszerű feladat tisztán csak a hétköznapi rutinteen-dőiről beszélni. Ugyanis a tisztálkodás mozzanatait mindig kísérte valamilyen vallásos, rituális jellegű cselekvés is.

Hétköznapi reggeli előtt mosakodott a család: nyáron az udvaron vályúból, vödörből, télen a konyhában, melencéből. A mosakodó tenyérnyi vizet emelt ki az edényből (a „belemosakodás” tilos volt), melyet mosás közben a földre csorgatott, még a házon belül is. Arcot, nyakat, kezet mostak, a férfiak esetleg a felsőtestüket is, a nők pedig megfésülködtek, és mosás vagy törülközés közben pedig imádkoztak. Gyakran Miatyánkot, Úrangyalát mondtak a házban, úgy tartották, „amíg valaki nem mosdik, addig az ördög orcáját viseli”. Meglepő, de gyakori volt a szájból mosakodás is: a korszából szájba vett vizet csorgattak a kezükbe, azzal mosakodtak, ez különösen praktikus volt a mezőn egyedül dolgozók számára.

Napközben a főzés, kenyérdagasztás előtt, vagy a piszkosabb munkák után értelemszerűen kezet mostak. Az esti mosdást az évszak, illetve a család anyagi körülményei befolyásolták. Általában este csak lábat mostak, de a késő estig tartó munkával járó nagy nyári munkák idején ez is elmaradhatott, akárcsak télen, amikor úgy érezték, hogy nem lettek annyira koszosak napközben. A lábmosásra vonatkozó adatok alapján a férfiak esti lábmosásának volt némi szertartásos jellege is.

A tisztálkodás történetének megértéséhez fontos ismerünk a lakáskörülményeket, a füstös konyhás, döngölt földpadlós lakóházban sem vezetékes víz, sem szennyvízelvezetés nem volt, így a mosás – főleg a nagymosás – is évente 1-2 alkalmat jelentett. Tavasztól őszig az élet főleg a házon kívül zajlott, aki tehetett, tisztálkodni vagy csak felfrissülni

természetes fürdőhelyet keresett fel. Végül a nagytisztálkodás alkalmával, amit hétfévenként, vagy ünnepek előtt végeztek, teljes testet és hajat mostak, fehérneműt váltottak, a férfiak borotválkoztak.

A tisztálkodás történetének megannyi kapcsolódó témájához ajánlom *Juhász Katalin: Meg is mosakodjál* c. könyvét, mely e cikk megírásának alapjául is szolgált.

Raffai Péter